

Q

Activiteiten OSA 2015

Het **Ontwikkelcentrum Stadslandbouw Almere** (OSA) is opgericht in 2011 met als doel bij te dragen aan de ontwikkeling van een stad waarin stadslandbouw een natuurlijk onderdeel vormt van de stedelijke leefomgeving, en voedsel een natuurlijke bijdrage levert aan de gezondheid van mens en stad. OSA realiseert dit door samen met lokale partijen nieuwe initiatieven op het gebied van stadslandbouw en stedelijk voedsel te initiëren, en bestaande initiatieven naar een hoger niveau te tillen. In dit activiteitenoverzicht wordt een beeld geschetst van de initiatieven waar OSA in 2015 aan bijgedragen heeft.

www.os-almere.nl
info@os-almere.nl

CAH Vilentum Almere
Dinand Ekkel
Kees Knook
Willieanne v.d. Heijden

OMFL
Jessie de Lange

Wageningen UR
Arjan Dekking
Jan Eelco Jansma

Witteveen + Bos
Maarten Schäffner

Habitus
Gaston Remmers

Q

*Yvonne de Nood,
Gebiedsregisseur Oosterwold*

De conferentie was een mooi moment opname, waar staan we nu, wat gaat goed en waar liggen aandachtspunten.

Wat in Oosterwold wordt opgebouwd, is uniek, niet alleen de prominente rol van stadslandbouw in het gebied maar de gehele manier van gebiedsontwikkeling is radicaal anders dan we

afgelopen decennia gewend zijn in Nederland. Er wordt iedere dag geleerd en ontdekt, een zoektocht die we samen met de initiatieven doen. De conferentie was mooi getimed, vlak voordat de eerste initiatieven daadwerkelijk in het gebied van start gaan.

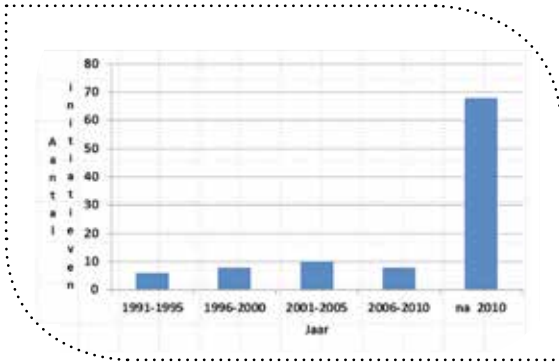

Conferentie Oosterwold

Op 14 oktober 2015 organiseerde het Bestuurlijk Overleg Oosterwold in samenwerking met OSA en KAF Almere de conferentie Oosterwold. Ruim 100 geïnteresseerden bezochten de conferentie die werd gehouden in de schouwburg van Almere. De pioniers, hun ideeën en ervaring stonden centraal deze conferentie. Daarnaast gaf een keur aan deskundigen, waaronder Rijksadviseur Landschap en Water Eric Luiten, hun, soms kritische, blik op Oosterwold. In een 8-tal inhoudelijke labs konden de deelnemers aan de conferentie meediscussieren over diverse facetten van Oosterwold. Zo aan de vooravond van de daadwerkelijke ontwikkeling van Oosterwold was de conferentie een goed moment om terug te kijken en maar vooral om vooruit te denken!

Meer informatie: janeelco.jansma@wur.nl

Overzicht stadslandbouwinitiatieven

Almere is als stad zeer geschikt voor stadslandbouw; het is een groene stad met veel ruimte, de gemeente faciliteert, er zijn allerlei organisaties die initiatieven ondersteunen en er is een groeiende groep Almeerders die hiermee aan de slag wil. Tot nu toe ontbrak een overzicht van stadslandbouwinitiatieven in Almere. OSA heeft een grondige analyse gemaakt van alle initiatieven op het gebied van stadslandbouw (stedelijk voedsel) in Almere. Op 1 januari 2015 staat de teller op 125 initiatieven. Vooral de laatste vijf jaar is de groei van het aantal initiatieven indrukwekkend. De resultaten van dit onderzoek zijn op 11 maart gepresenteerd bij de gemeente Almere. Het rapport, met de beschrijving van zo'n 30 stadslandbouwinitiatieven in Almere, is te vinden op www.os-almere.nl Meer informatie: arjan.dekking@wur.nl

0-meting Stadslandbouw

In veel steden bruist het van de stadslandbouw. Het lijkt soms dat stadslandbouw de oplossing is voor veel stedelijke problemen. Maar wat is nu het directe effect van stadslandbouw, wat voegt het toe aan de stad, de gemeente? Wageningen UR verdiepte zich in deze vraag en nam de stadslandbouw in Almere als case. Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van de PPS 'Multifunctionele Landbouw' dat gefinancierd werd door het Ministerie van EZ. Uit de analyse blijkt dat het grote aantal hobbymatige initiatieven een navenant groot stempel drukt op de betekenis van stadslandbouw in Almere. Ze 'bepalen' de belangrijkste effecten van stadslandbouw in Almere: participatie, recreatie en educatie. Ook dragen ze substantieel bij aan de totale omzet van lokaal voedsel en lokale diensten, juist ook omdat ze met zoveel zijn. Deze omzet is ingeschat op ruim 2 miljoen € per jaar. Stadslandbouw wordt gerealiseerd op bijna 300 ha verspreid over Almere, voornamelijk over de stedelijke wijken. De praktische toepassing van de voor dit onderzoek ontwikkelde methode laat twee kanten zien. Enerzijds maakt het duidelijk dat het moeilijk is een schatting te maken van het effect van stadslandbouw. Er zijn veel aannames nodig, en bovendien heb je iemand nodig die de stad goed kent. Het is ook moeilijk productstromen te onderscheiden en te bepalen wat je daarvan aan stadslandbouw toerekent. Anderzijds was dit onderzoek erg nuttig. Niet alleen omdat duidelijk werd hoe ingewikkeld het speelveld van stadslandbouw in elkaar zit, maar ook omdat het duidelijkheid gaf in wat daadwerkelijk de betekenis van stadslandbouw is. Meer weten? Het rapport is te downloaden via de digitale bibliotheek van WageningenUR of te bestellen bij Wageningen UR-PPO in Lelystad onder rapport nummer 673. Meer informatie: janeelco.jansma@wur.nl

Frits Huis,
Wethouder openbare ruimte,
cultuur en milieu van de gemeente Almere

Een groene stad als Almere blijkt een vruchtbare voedingsbodem voor Stadslandbouw. Growing Green Cities krijgt op deze manier wel heel concreet gestalte.

Vernieuwend groen ondernemen

Actieplan lokale voedselproductie

In 2013 en 2014 hebben PPO en CBL de website www.lokaalvoedsellevoland.nl gebouwd. Hiermee hebben we een sterk instrument in handen om de producenten, (online) verkooppunten en restaurants/cateraars die regionaal voedsel aanbieden, onder de aandacht te brengen bij de consument. In totaal zijn ongeveer 60 bedrijven op de website vermeld. Als geheel is het een kansrijke basis om synergie en samenwerking met elkaar te bewerkstelligen en als partijen gezamenlijk nieuwe mogelijkheden voor afzet e.d. te ontwikkelen die de regionale economie versterken. In het provinciale project "Duurzame Voedsellandschappen" zal in 2016 een "Netwerkdag Regionale voedselproductie" voor deze voedselproducenten georganiseerd worden; een dag met workshops/pitches, lezingen, debatten en ruimte om te netwerken. Eindresultaat van deze dag is een Actieplan Lokaal Voedsel Flevoland.

Meer informatie: arjan.dekking@wur.nl

Personalized food

Als follow-up van de Verkenning naar het business potentieel van Personalised Food, dat in 2014 werd uitgevoerd onder leiding van CAH Vilentum, is in 2015 concreet resultaat geboekt. Een van de geïdentificeerde businesscoalities (Erasmus MC, de patiëntenorganisaties Platform Patiënt en Voeding en Inspire2Live, en groothandel in fytotherapeutica Holisan uit Lelystad, en begeleid door OSA-partner Habitus,) is er daadwerkelijk in geslaagd een voedingssupplement voor prostaatkanker op de markt te brengen. Tegelijk heeft het Erasmus MC bevestigend en verdiepend onderzoek geformuleerd en ingediend voor financiering bij diverse fondsen, om de werkzaamheid nader te onderzoeken. Als het zover is, dan kan Holisan een voucher verzilveren die de provincie Flevoland via de OMFL heeft gereserveerd voor de productie van de supplementen die voor dat onderzoek nodig zijn. Tot slot heeft de coalitie de impuls gegeven voor de ontwikkeling, in 2016, van een volwaardig voedingspatroon voor prostaatkanker.

Meer informatie: g.remmers@habitus.nu

Harrie Sandhövel,
Directeur Holisan

"Het is uitzonderlijk dat artsen-wetenschappers, patiënten en bedrijven zoals wij samenwerken om een product beschikbaar te maken voor de eindgebruiker; en dus op de markt. De coalitie die door Gaston Remmers geleid werd, bleek daar heel doeltreffend in!"

Tineke v.d. Berg,
Stadsboerderij Almere

Door OSA heb ik dit jaar een De Wageningse studenten hebben Almeerse Weelde met hun frisse blik van buiten een aantal suggesties gegeven waarmee wij zowel onze eigen organisatie als onze uitstraling naar buiten kunnen verbeteren.

Wetenschapswinkelproject Almeerse Weelde

In het project "Almeerse Weelde" heeft de Wetenschapswinkel van Wageningen UR onderzoek gedaan naar de doorontwikkeling van Almeerse Weelde. Bij dit onderzoek is ook, een ACT-team, een groep Wageningse studenten betrokken geweest. De meeste deelnemers van Almeerse Weelde werken in een hobbymatige sfeer, maar een aantal werkt op meer professionele wijze. Deze tweedeling in "professionals" en "hobbyisten" biedt kansen, maar vraagt wel om een grotere regie omdat constant de balans moet worden gezocht tussen de sociale en de wat meer economisch gedrevenen. Dit onderzoek heeft Almeerse Weelde een aantal handvatten gegeven die zij kan gebruiken bij haar verdere ontwikkeling.

Meer informatie: arjan.dekking@wur.nl

Q

Burger aan zet

Bijeenkomst Groen Dichterbij

Op dinsdag 19 mei organiseerde IVN Flevoland in samenwerking met Mooi Zo Goed Zo, Ontwikkelcentrum Stadslandbouw Almere, KNHM, en de Gemeente Almere, de bijeenkomst Groen Dichterbij Almere. Het doel van deze bijeenkomst was inspireren en kennis delen. Tijdens de bijeenkomst deelde een aantal bestaande initiatiefnemers hun inspirerende verhaal in korte 'pitches', én kon men vragen stellen aan de aanwezige experts. Het was een sprankelende bijeenkomst met ongeveer 75 bezoekers. Meer informatie: arjan.dekking@wur.nl

Wetenschapswinkelproject Vereniging Buitenstad

Vereniging Buitenstad www.buitenstad.nl heeft de Wetenschapswinkel gevraagd haar te helpen met een aantal vragen met betrekking tot haar ontwikkeling. Buitenstad is een burgerinitiatief in Almere, bestaande uit zowel burgerleden als institutionele leden. Buitenstad wil zich ontwikkelen tot een Groene Raad. De gemeente onderschrijft het belang van een Groene Raad, met name in het licht van de komende Floriade (2022). De ontwikkeling tot een Groene Raad heeft echter grote gevolgen voor Buitenstad, bijvoorbeeld met betrekking tot de benodigde tijd, financiën en organisatie. Ook vindt Buitenstad het belangrijk toegankelijk te blijven. Ze is daarom op zoek naar een organisatievorm die bij haar ambities past, maar het ook mogelijk maakt onafhankelijk en inspirerend te blijven. Ook bij dit project is een ACT-team betrokken geweest. De studenten zijn innovatief en creatief geweest door out of the box te denken over verschillende scenario's over hoe Buitenstad zich kan ontwikkelen en wat er nodig is om die scenario's in de praktijk te brengen. Meer informatie: arjan.dekking@wur.nl

Marieke Ankoné,
Projectleider
IVN Flevoland
& supportteam
GroenDichterbij.nl

"Mooi om te zien hoe trots en enthousiast mensen vertellen over hun groene initiatief, en hoe ze anderen op weg helpen door hun ervaring te delen."

Kenniskring buurtmoestuinen

De Kenniskring buurtmoestuinen bestaat uit een groep van ongeveer 20 mensen die, ieder op zijn eigen manier, actief zijn op het gebied van buurtmoestuinen en schooltuinen. Ook medewerkers van de gemeente nemen deel aan de kenniskring. De Kenniskring komt zes keer per jaar bij elkaar. Belangrijke onderdelen van deze bijeenkomsten zijn: inspiratie, intervisie, kennisoverdracht en contact met de gemeente Almere: Samen met de deelnemers wordt gezocht naar mogelijkheden om de initiatieven te ondersteunen. Nieuwe initiatieven van deelnemers van de Kenniskring in 2015 waren bijvoorbeeld buurtmoestuin de Moesgriend in Almere Haven en het Voedselbos in de Sieradenbuurt in Almere Buiten. De Kenniskring is in september op excursie geweest naar Rotterdam. Hier werden een aantal inspirerende voorbeelden bezocht. Meer informatie: arjan.dekking@wur.nl

Q

Maud Scholten & Harry Draai
Bewonersplatform Sieradenbuurt

In september hebben we met Arjan Dekking een aantal stadslandbouwinitiatieven bezocht in Rotterdam die uitermate inspirerend zijn geweest voor ons. Maar naast praktische ideeën hebben we ook veel enthousiaste groenliefhebbers gesproken die berolgen over hun project spraken. We zijn zeker weer een stuk wijzer teruggekomen en verheugen ons bijzonder op de excursie die dit jaar gepland staat.

Arnold van Dam, Programmamanager Growing Green Cities;
Dienst Sociaal Domein van de gemeente Almere

“Een schooltuin brengt kinderen in beweging en dichterbij de natuur. Ondersteunen van dergelijke initiatieven is ook “Gemeentewerk”. Prachtig om bij bezoek aan de schooltuin bij vindplaats Zenit te horen hoe enthousiast kinderen van basisschool Kristal zijn”

Kenniskring schooltuinen

In 2015 is OSA samen met de gemeente Almere gestart met een kenniskring Schooltuinen. Er bleken al meerder scholen – basisscholen en VO-scholen – bezig met een moestuin voor leerlingen en we peilden de behoefte bij scholen en schoolbesturen om een kring te starten met als doel ervaringen uit te wisselen en kennis te delen. Veel scholen gunnen hun kinderen de ervaringen van het zelf zaaien, verzorgen, oogsten en klaarmaken van groente of fruit uit de eigen schooltuin. Bovendien blijkt dat dit een bijdrage kan leveren aan gezonde voedingskeuzes. We kwamen bij elkaar op diverse locaties, zoals bij de basisscholen De Pirouette en Het Kristal en bij de middelbare school Helen Parkhurst. Leerkrachten en docenten deelden met ons hun ervaringen, maar vooral ook waar men zoal tegenaan liep. Een moestuin is leuk, maar als binnen een paar dagen alle net gepootte aardbeienplantjes gestolen zijn, wat doe je dan? Omheining, toezicht, onderhoud in de zomer en gemotiveerd krijgen en houden van collega's en directie bleken breed levende uitdagingen. Het was jammer dat om verschillende redenen nog weinig scholen aanhaakten, in 2016 willen we verkennen hoe we met dit initiatief verder gaan en we als OSA en gemeente scholen hierbij kunnen ondersteunen.

Meer informatie: d.ekkel@cahvilentum.nl

Grensverleggend beleid

Symposium Groen en Gezond

Hoe kunnen Almeerders het groen in de stad beter benutten voor hun gezondheid? Deze vraag stond centraal tijdens het symposium Groen & Gezond in Hogeschool CAH Vilentum. Het symposium werd georganiseerd door Vereniging Buitenstad, Hogeschool CAH Vilentum en Kenniscentrum Groene en Vitale Stad. Het doel van het symposium was om kennis te delen, elkaar te inspireren en te motiveren, om initiatieven te starten of te versterken. Er waren ca. 120 deelnemers uit verschillende sectoren aanwezig (onderwijs, tuinbouw, gemeente, gezondheidszorg). In de groene stad Almere is het met de gezondheid van bewoners matig gesteld. Het is bekend dat groen een positief effect heeft op de gezondheid. Maar Almere is een hele groene stad, hoe kunnen we dat vele groen beter benutten door meer aandacht te hebben voor gezond eten en meer buiten bewegen en hoe kunnen we dit organiseren? Er werd gestart met een plenair deel, waarin verschillende betrokkenen en sprekers ingingen op de urgentie en de kansen van Groen & Gezond en hoe we jongeren kunnen betrekken bij dit thema. Hierna konden de deelnemers een keuze maken uit 10 workshops waarin actiepunten werden geformuleerd voor de toekomst. Zo waren er workshops over gezonde schoolkantines, distributie van lokaal geproduceerd voedsel, moestuinen voor jong of oud, bewegen in het groen en het thema gezondheid in het groene onderwijs. Er werden volop verbinden gelegd, visitekaartjes uitgewisseld en vervolgstappen afgesproken. Het was een erg nuttige bijeenkomst waar op verschillende manieren in nieuwe netwerken en samenwerkingsverbanden mee verder wordt gegaan. Het onderwijs werd opgeroepen met studenten en leerlingen volop te participeren.

Meer informatie: d.ekkel@cahvilentum.nl

Gerda Lenselink,
Voorzitter Vereniging Buitenstad

Ik kijk terug op een mooi symposium Groen & Gezond. Het was informatief en inspirerend en er ontstonden prachtige nieuwe verbindingen in de workshops. Ik hoor dat er nieuwe projecten uit zijn voortgekomen. Dat is natuurlijk super!

Q

Workshop werkplaats Floriade

Met het oog op de Floriade ontwikkelt Provincie Flevoland op het Floriadeterrein een innovatiewerkplaats. Gedurende de voorbereiding en tijdens de Floriade moeten de activiteiten in dit gebouw een inspirerende en katalyserende werking hebben op innovatie-ontwikkeling, verbinding met de stad en versterking van de regionale economie. De gedachte is dat in 2016 een pand met een 'wow-factor' wordt opgeleverd en dat zich in de jaren erna richting de Floriade in 2022 organisch door ontwikkelt. Het idee is uit te gaan van een incrementele ontwikkeling waardoor er in latere stadia steeds nieuwe elementen aan toegevoegd kunnen worden. Op 3 juni organiseerde OSA-partner Wageningen UR via het Interreg IVb project Grow2build een brainstorm over de realisatie van de Innovatiewerkplaats met biobased materialen. Het werd een sprankelende bijeenkomst. Enkele ideeën die hier werden ingebracht komen duidelijk terug in het definitieve ontwerp.

Meer informatie: arjan.dekking@wur.nl

Duzan Doepel,
Architectenbureau
Doepel Strijkers

De door Grow2Build georganiseerde brainstorm creëerde een sfeer waarin de ideeën over biobased bouwen zeer openlijk gedeeld werden. Dit heeft voor mij enkele inspirerende ideeën opgeleverd die ik goed kon toepassen in het definitieve ontwerp.

Q

Joe van der Veen,
Growing Green Cities-team Almere,
projectleider Feeding the City:

“De Floriade is een prachtige ambitie, maar ook een hele puzzel. Het is heel fijn dat OSA ons helpt die puzzel te doorgronden en aanzetten geeft om hem te leggen.”

Workshop Governance / Go Food

De gemeente Almere wil de stad uitnodigen bij de 'Making Of' van de Floriade 2022. Feeding the City is hierin het leidende thema. Rond stadslandbouw wemelt het in Almere van de ambities, initiatieven en ondersteunende organisaties die zich met uiteenlopende thema's bezighouden (zoals gezondheid, onderwijs, economie). Prachtig, maar het geheel is nu nog teveel 'los zand'. Er ontbreekt coherentie waardoor complexere vormen van stadslandbouw, die meer integratie vragen, niet tot stand komen. Hierdoor loopt de Performance achter bij de Potentie; er liggen dus nog onbenutte kansen. Welke rollen moeten en kunnen overheid en maatschappelijke partijen vervullen om dat om te draaien? Hoe ziet die governance eruit? Om die vragen te beantwoorden heeft OSA, op verzoek van de gemeente Almere, een workshop georganiseerd. Op basis daarvan heeft OSA een voorstel gemaakt voor een samenhangende aanpak, getiteld 'Go Food', ter ondersteuning van de Floriade beweging Grow Greener 2022.

Meer informatie: g.remmers@habitus.nu

